

Nr 325.

Av herr **Svensson, Martin**, *m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kommunalskattelag m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 213 med förslag till kommunalskattelag m. m. hava vissa bestämmelser intagits angående vad som är att räkna till inkomst av skogsbruk, varvid såsom sådan inkomst bl. a. skall räknas köpeskilling, vilken inflyter genom avyttring av växande skog i samband med avyttring av marken, sedan avdrag gjorts dels med skogens för säljaren gällande ingångsvärde, dels ock med ett belopp, svarande mot den värdestegring, som under innehavet uppkommit å så stor del av skogen, som anses motsvara fem gånger den normala årliga virkesavkastningen å skogen.

Då detta förslag till inkomstberäkning ansluter sig till nu gällande bestämmelser, utom beträffande sistnämnda avdrag för värdestegring å fem årsavkastningar, kunna mot detsamma riktas alla de anmärkningar, som från ett flertal synpunkter framkommit mot nu gällande lag, allt för såvitt det nytillkomna avdraget icke är ägnat att undanröja nu bestående brister. Den principiellt viktigaste invändningen mot beskattningsformen ifråga ligger däri, att skogsägaren ställes i en ogynnsam undantagsställning, alldenstund han vid fastighetens försäljning alltid ålägges skatta för s. k. realisationsvinst oavsett innehavets längd, medan för rena jordbruk eller för andra fastigheter resp. andra förmögenhetsobjekt säljaren endast är skattskyldig för sådan vinst, därest han säljer inom kortare tid än 10, resp. 5 år. Denna orättvisa särställning skärpes i ej ringa grad genom en del för skogsbruket säregna förhållanden. Sålunda kan skogsägaren t. ex. på grund av brist på mogen skog eller av andra orsaker vara förhindrad att under en lång följd av år tillgodogöra sig skogens avkastning, varvid han dock varje år har att erlagga garantiskatt enligt viss procent på taxeringsvärdet. Säljer han sedan skogen med eller utan fastigheten i övrigt, får han ytterligare skatta för den samlade mångåriga avkastningen efter en progressiv skala, som kanske aldrig eller endast i mindre grad skulle ha drabbat honom, därest ett årligt uttag varit möjligt.

Även om ingen tillväxt besparats, inträder sådan skattskyldighet så snart skogsvärdet ökats t. ex. genom ändrat läge på penningemarknaden, varpå nu pågående fastighetstaxering giver ett talande exempel. Genom sänkning av den räntefot, efter vilken kapitalisering skall ske, nämligen från 6 till 5 %, samt en därav förorsakad höjning av virkesförrådets värde från 13.67 till 16.5 gånger

den normala årsavkastningen, stiger värdet på en skog, som har konstant årlig avkastning, med 20 %, för vilket ungefärliga belopp skogsägaren vid försäljning sålunda måste erlægga en slags jordvärdestegringskatt, utan att vare sig hans inkomst eller hans reella förmögenhet på något sätt ökats. Därest penningvärdet faller och rotvärdet på försålt virke och skogsfastigheter därigenom stiger, uppkommer likaledes en fingerad värdestegring, för vilken ej andra fastighetsägare måste skatta, medan däremot skogsägaren blir ålagd skattskyldighet, såvida han ej före egendomens försäljning successivt minskar den växande skogens kvantitet i samma proportion som virkesprisen stiga. En sådan virkesrealisation, vilken så småningom leder till en förskingring av det för produktionen behövliga produktionsmedlet och därmed till minskning av våra skogars avkastningsförmåga, måste emellertid på allt sätt förhindras och det torde vara i känslan härav, som det nu föreslagits, att skattskyldighet för sådan prisstegring ej skall inträda för så vitt icke växande skogens värde överstiger fem normala årsavkastningar, vilka i motiven betecknas som skogens behövliga, fasta produktionskapital.

Det berättigade i ett så motiverat avdrag torde ej kunna bestridas, men samtidigt måste man ge de skogliga myndigheter och korporationer, som yttrat sig i denna sak, rätt däruti, att avdraget långt ifrån är tillräckligt att skydda det virkeskapital, som för skogsmarkens rätta utnyttjande erfordras. Enligt nu gällande bestämmelser skall nämligen den virkesmängd, som behöves i ett efter rationella grunder bedrivet skogsbruk och som därför kallas *normal* (rel. skogstillgång 1.0), värderas till 16.5 gånger den normala årsavkastningen, varav nu från värdestegringskatt befriade 5 årsbelopp endast utgöra omkring 30 %. Avdraget ifråga jämte därtill hörande motiv komma sålunda att verka såsom ett fastslående av, att endast en relativ skogstillgång 0.3 (5:16,5) är den från skattesynpunkt »tillåtna» virkesmängden, medan varje skogsägare, som genom god skogsvård söker närma sitt virkesförråd till vad från skoglig synpunkt är önskvärt, d. v. s. till omkring 3 gånger större belopp, belägges med en extra och progressiv straffskatt, därest han vill avyttra sin egendom. Huru otillfredsställande detta verkar, inses bäst, om man beaktar, att ett av vår skogspolitikens viktigaste problem kan sägas vara att söka åstadkomma ett större och bättre samt mera produktivt virkesförråd å landets privata skogsmarker, främst dem som äro i jordbrukarnas ägo. För sådant ändamål offrar ju också staten betydande belopp i form av anslag till dikning samt till skogsvårdsstyrelsernas verksamhet m. m., varjämte såväl 1903 som 1923 års skogslagar arbeta i enahanda riktning.

Skall beskattningsformen ifråga kvarstå, måste man sålunda giva en på anförda motiv grundad avdragsrätt för prisstegring å virke väsentligt utsträckt räckvidd, så att skatten icke motarbetar de strävanden, som staten på andra håll gör för skogsbrukets förkovran. Tydligt är dock, att även en förbättrad form för dylikt avdrag ingalunda undanröjer de förut skildrade principiella betänkligheterna mot skatteformen i fråga.

Härtill kommer, att de för inkomsttaxeringen anvisade tekniska beräkningsmetoderna lida av sådana brister, att redan dessa kunna anses tillräckliga som motiv för beskattningsformens avskiljande från skatteförslaget i övrigt. Då inkomsten skall beräknas såsom skillnad mellan erhållen köpeskillning och för ägaren gällande ingångsvärde, kommer sålunda varje felbedömning av endera eller båda dessa faktorer att leda till felaktig taxering. Härvid är att märka, att i betalda köpeskillningen även markens värde ingått och i flertalet fall väl också ren jordbruksfastighet, varför dessa senare värden måste frändragas för att få fram köpeskillningen för enbart skogen. En sådan uppdelning är svår redan för ett nyss avslutat köp, trots att alla egendomen tillhöriga nyttigheter finnas kvar i orubbat skick, och än värre är att beräkna växande skogens ingångsvärde, vilket kanske beror på ett flera decennier tillbaka i tiden liggande kombinerat köp, alldenstund varje kännedom om skogstillgångarnas storlek vid denna tid kanske saknas.

Om sålunda beskattningen redan i dylika fall ofta måste bliva beroende på ett rent godtycke, blir förhållandet än värre, därest säljaren tidigare erhållit fastigheten genom arv, alldenstund då såsom ingångsvärde skall anses fastighetens taxeringsvärde. Före 1922 taxerades skog och skogsmark samt åkerjord och byggnader m. m. i en enda klumpsumma, varjämte intet annat stadgande fanns rörande skogens taxering än att »hänsyn» till förekomsten av växande skog jämväl borde tagas. Huru olika detta »hänsyntagande» skedde i olika taxeringsdistrikt framgår bäst av den av Eiserman och von Wolcker för 1913 års taxering anordnade enquêten i denna fråga (se sid. 737 ff. i dessa sakkunnigas lagförslag). Av de anförda svaren framgår t. ex., att växande skog i vissa distrikt ansågs som lösöre, vilket ej alls taxerades, medan i andra kommuner skogen upptogs till sitt fulla realisationsvärde vid omedelbar totalavverkning. I återigen andra fall taxerades endast det virkesbelopp, vilket ej behövdes till husbehov. I visst fall anföres (sid. 739), att nämndens ledamöter »omöjligt kunde uppgiva särskilda värden å skogsmark och växande skog, *då de icke hade ringaste kännedom om vare sig skogsmarkens areal och beskaffenhet eller skogstillgången å de allra flesta av de många olika hemmansdelarna*».

I ytterligare andra fall hade man sökt beräkna skogens avkastning, vilken sedan kapitaliserats efter en räntefot växlande mellan 2 % och 8 %. Å ett håll hade man taxerat skog tillhörig bondehemman endast till $\frac{1}{4}$ av beräknade fulla skogsvärdet, medan andra skogsägare i samma kommun taxerats till hälften av samma värde o. s. v. Denna enquête lämnar sålunda de mest slående bevis på de äldre taxeringsvärdenas otillförlitlighet och på den fullkomliga bristen på enhetliga värderingsnormer. Taxeringsvärdena hava dock i *genomsnitt* ansetts vara allt för låga, varför skogsaccisen på sin tid infördes för att utnyttja den marginal, vilken av denna orsak ansågs såsom obeskattad.

Att använda de sålunda tillkomna taxeringsvärdena såsom ingångsvärden och att bestämma en säljares skattskyldighet för inkomst av skogsbruk som skillnad mellan erhållen köpeskillning och ett på dylika grunder taxerat ingångs-

värde måste tydligen leda till rena orimligheter, bland annat bestående däri att skatten systematiskt måste bli för hög. Många fall kunna också anföras, där oskäligheten av dylik beskattning varit så uppenbar, att bevillningsförordningens föreskrifter helt enkelt måst frångås av beskattningsmyndigheterna.

Då ovan citerade enquêten gällde taxeringsvärden, som stodo orubbade till år 1918 och då sistnämnda års taxering för tiden t. o. m. 1921 skedde efter samma lösa grunder som förut, ligga tydligen missförhållandena så nära vår tid, att varje tanke på dessa värden användning på i kungl. propositionen föreslaget sätt måste på det bestämdaste avvisas.

Så gott som alla här gjorda erinringar hava tidigare framställts av de för frågans utredning tillkallade sakkunniga eller av de myndigheter, som i saken avgivit yttranden, varför uraktlåtenheten att söka komma till rätta med nu påtalade missförhållanden endast torde kunna tolkas såsom ett erkännande av omöjligheten att på ett tillfredsställande sätt lösa här föreliggande problem.

Då vi äro av samma uppfattning som majoriteten av 1921 års sakkunniga, nämligen att skatteformen ifråga »är en konstruktion, som saknar motsvarighet på andra områden av skattelagstiftningen» och som sätter speciellt de mindre skogsägarna i en uppenbart missgynnad ställning gent emot ägare av andra förmögenhetsobjekt, ha vi ej haft anledning att söka bot på de tekniska bristerna i systemet eller på de olägenheter, som detsamma i skogligt hänseende skulle medföra, utan hava vi endast velat påpeka, att icke ens systemets eventuella anhängare kunna undgå att påfordra genomgripande förändringar, innan förslaget kan godtagas. För egen del få vi däremot på anförda skäl hemställa:

det riksdagen måtte avslå i kungl. propositionen 213 föreslagen beskattning av intäkt av skogsbruk erhållen genom avyttring av skog i samband med avyttring av marken i den mån sådan intäkt ej är att betrakta som vanlig realisationsvinst.

Stockholm den 12 april 1928.

M. Svensson.

O. A. Ernfors.

J. B. Johansson.

Erik Anderson.
